

Claudio Moreschini, *Istoria filosofiei patristice*, Ed. Polirom, Iași 2009, 741 pagini

După publicarea în 2004 a traducerii românești la *Istoria literaturii creștine vechi grecești și latine* redactată de Claudio Moreschini în colaborare cu Enrico Norelli, editura Polirom propune traducerea unei alte lucrări de referință ale aceluiași autor: *Istoria filosofiei patristice*. Claudio Moreschini, profesor de literatură latină la Universitatea din Pisa, este un cercetător recunoscut al antichității târzii păgâne și creștine.

Pentru cititorul ortodox termenul de „filozofie patristică” este cu siguranță o provocare; Părinții Bisericii nu au fost „simpli filozofi” și teologia lor nu reprezintă un curent în cadrul filozofiei. Deși utilizează această formulare, Claudio Moreschini este departe de o astfel de înțelegere limitată a literaturii patristice. Chiar din introducere autorul susține faptul că, prin utilizarea instrumentelor filozofiei păgâne, autorii creștini nu au devenit simpli filozofi, ci și-au exprimat specificitatea creștină în termenii filozofiei antice păstrând o atitudine în general ostilă față de filozofie. De altfel, întreaga lucrare stă sub semnul tezei potrivit căreia improprierea de către autorii creștini a instrumentelor filozofiei păgâne nu reprezintă o păgânizare a creștinismului, întrucât acești autori au selectat în mod critic împrumuturile respective și le-au dat un nou sens, încreștinându-le. Cu toate acestea, „actul elenizării creștinismului” nu este pus sub semnul întrebării, Moreschini concentrându-și cercetarea pe modul și gradul în care acesta s-a realizat. Pentru aceasta el analizează etapă cu etapă relația dintre filozofia păgână și cea creștină urmărind gradul și modul în care acestea s-au influențat reciproc. Teza principală a lui Moreschini este că doar anumite genuri literare păgâne au produs interes pentru autorii creștini și anume cele aparținând literaturii medii (mediocre), accesibilă unor cercuri largi, chiar maselor. Astfel, fiecare perioadă istorică este introdusă printr-o prezentare a literaturii medii filozofice sau hermetice urmată de prezentarea polemicilor anti-creștine.

Moreschini pornește în studiul său de la „convergențe și divergențe între creștinismul primar și filosofia păgână”, prezentând motivele pentru care scriitorii creștini din Biserica primară au apelat la instrumentarul oferit de filozofie în vederea exprimării adevărurilor noii religii. Discursul propovăduitorilor creștini trebuia să se adapteze cerințelor și standardelor impuse de societatea în care își desfășurau activitatea și de lumea literară a Imperiului roman, un creuzet în care texte grecești și latinești se alăturau celor din Asia Mică, Egipt și Siria, dar și celor iudaice. O atenție deosebită este acordată oratoriei ca genul cel mai răspândit de literatură și care, prin utilitatea sa în actul misionar creștin, a reprezentat în concepția autorului mijlocul cel mai